

TIEDÄ JA TOIMI

Terveyden edistäminen on kunnan tehtävä

Ensisijainen vastuu terveyden edistämisestä on kunnalla. Kunnassa tehdään päätökset siitä, miten terveyden edistäminen toteutuu kunnan alueella.

Terveellisten valintojen tukemista

Terveyden edistäminen on kuntalaisten hyvinvointia edistävää toimintaa. Sillä tuetaan kuntalaisten mahdollisuuksia terveyden ylläpitoon ja sen parantamiseen.

Mahdollisuuksia luodaan pitämällä huolta siitä, että olosuhteet asumisesta pyöreisiin ja sosiaaliturvaan tukevat terveellisten valintojen tekemistä.

Kunnan terveyttä edistäviä palveluja ovat esimerkiksi koulutus, kirjastot, vapaa-aika- ja liikuntapalvelut, kulttuuripalvelut sekä sosiaali- ja terveyspalvelut.

Vastuuta ja yhteistyötä

- Terveyden edistäminen vastuutetaan nimeämällä tahot, jotka ovat vastuussa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Vastuutaho voi olla esimerkiksi kunnan johtoryhmä, kunnanhallitus tai kunnanjohtaja.
- Terveyden edistäminen suunnitellaan, toteutetaan ja sitä seurataan yhteistyössä kunnan eri toimialojen kanssa. Terveyden edistämisessä tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat myös muut julkiset toimijat, kuten poliisi, työvoimapalvelut ja seurakunnat, yksityiset yritykset sekä yleishyödylliset yhteisöt.
- Kuntalaisten osallisuus on hyvä keino lisätä terveyden edistämistöiden vaikuttavuutta. Osallisuutta voidaan tukea esimerkiksi kuntalaisfoorumeilla, nettikyselyillä ja avoimella tiedotuksella.
- Terveyden edistämisen vastuu pysyy kunnalla, vaikka sosiaali- ja terveydenhuolto olisi järjestetty useamman kunnan yhteistoimintana. Tällöin yhteistoiminta-alue osallistuu asiantuntijana sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvään yhteistyöhön että sosiaalisten ja terveysvaikutusten arviointiin alueen kunnissa.

Osa strategista päätöksentekoa

- Terveyden edistäminen kuuluu vahvasti kunnan strategiseen päätöksentekoon. Se on toimintaa, jolle tulee asettaa yhteiset, eri toimijoita koskevat tavoitteet ja sopia, miten näihin tavoitteisiin pyritään.
- Strategisten tavoitteiden tulee perustua tietoon paikallisista olosuhteista tai tarpeista.

Terveyden edistämisen hyödyt:

- **vaikutetaan terveyden taustatekijöihin kuten asumisoloihin, vapaa-ajan mahdollisuuksiin, työolosuhteisiin tai toimeentulon turvaamiseen**
- **ylläpidetään ja parannetaan terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä**
- **ehkäistään sairauksia ja tapaturmia**
- **vähennetään alkoholihaittoja**
- **vahvistetaan mielenterveyttä**
- **kavennetaan väestöryhmien välisiä terveyseroja**

- Toimenpiteiden toteutumista ja kuntalaisten hyvinvointia seurataan vuosittain. Kerran valtuustokaudessa tehdään laajempi hyvinvointikertomus, joka kuvaa kunnan hyvinvointityön kokonaisuutta ja suunnata tulevaan.
- Terveys- ja hyvinvointivaikutukset otetaan huomioon kaikessa päätöksenteossa valmisteluvaiheesta alkaen. Käytännön työssä voidaan tukena käyttää esimerkiksi vaikutusten ennakkoarvioinnin (EVA) tai ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin (IVA) menetelmiä.

Kustannustieto osana terveyden edistämisen suunnittelua

Terveyden edistäminen on investointi tulevaisuuteen. Esimerkiksi lasten terveyden edistämiseen tehdyt panostukset kantavat hedelmää pitkälle tulevaisuuteen. Ongelmien ehkäisy on kaikin tavoin kannattavampaa kuin niiden korjaaminen jälkikäteen. Tiedetään esimerkiksi, että:

- Diabeteksen ehkäisyyn on olemassa tehokkaita ohjelmia, joilla voidaan tehokkaasti hidastaa jatkuvasti lisääntyvää hoidon tarvetta ja kustannuksia.
- Terveysliikunnalla on keskeinen merkitys terveyden edistämisessä ja sairauksien hoidon kustannusten vähentämisessä.

Kuntien taloudessa terveyttä edistävien toimien vaikutukset tulevat usein näkyviin säästyneinä kustannuksina vasta vuosien tai jopa vuosikymmenien kuluttua.

Kustannuksia arvioitaessa on tärkeää muistaa myös inhimilliset näkökulmat, joiden taloudellinen arviointi ei ole mahdollista.

Testaa kuntasi terveyden edistämisen tila:

	KYLLÄ	EI
	☒	☒
Kunnassa on nimetty terveyden edistämisen johtoryhmä	☐	☐
Kunnassa on nimetty terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä vastaava virkamies	☐	☐
Päätöksenteon valmistelussa hyödynnetään ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin menetelmiä	☐	☐
Päätöksenteon valmistelussa ja seurannassa hyödynnetään hyvinvointi- ja terveysosoittimia	☐	☐
Kunnassa laaditaan hyvinvointikertomus	☐	☐

Lisää tietoa:

Erityisasiantuntija
Heli Hätönen

Tutkija
Leena Tervonen-Goncalves

Tutkija Tiina Heiliö

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@thl.fi

